

ZÁKLADNÁ ŠKOLA

Klačno 4/2201, 034 01 Ružomberok

Deti s poruchami učenia: Nie sme lajdáci!

Impulzívne, nesústredené či agresívne deti nemusia vždy patriť medzi najhorších žiakov.

Poruchy učenia sa dajú odstrániť.

Autor: Shutterstock

Príčinou môžu byť poruchy učenia, ktoré sa pri väčšej trpezlivosti rodičov, učiteľov aj samotných detí dajú odstrániť.

Ak sa poruchám učenia nevenuje dostatočná pozornosť, môže to mať následky, ktoré sa v budúcnosti budú riešiť oveľa ťažšie. Dieťa aj napriek vynaloženému úsiliu nedosahuje očakávané študijné výsledky, môže byť zo strany učiteľov a rodičov považované za lenivé alebo dokonca hlúpe a je vystavené posmechu spolužiakov. **Nekvalifikovaný prístup môže viesť k zbytočnému vystavovaniu dieťaťa stresu a negatívnym reakciám okolia.** Najčastejšie poruchy učenia sú dysgrafia, dyslexia, dyzortografia a dyskalkúlia.

Dysgrafia – porucha písania

Prejavuje sa už pri vstupe do školy. Dieťa si ťažko osvojuje písmenká. Napriek tomu, že sa snaží písať pekne, jeho písmo je neusporiadané a nečitateľné. Píše mimoriadne pomaly. Pomalé tempo spôsobuje, že dieťa nestíha za ostatnými a písanie sa pre neho stáva únavným a vyčerpávacím. Dieťa časom môže získať odpor k písaniu alebo prestane písať úplne. Tieto deti majú problém s jemnou motorikou prstov, čo im znemožňuje robiť úkony, ako napríklad zaväzovanie šnúrok na topánkach, zapínanie gombíkov a podobne.

Deti s dysgrafiou:

- sú nesústredené
- majú nepremyslené reakcie
- často sa u nich striedajú nálady
- chýba im vytrvalosť pri dlhodobých cieľoch
- ťažko sa podriaďujú autoritám
- musia bojovať s nepochopením okolia
- trápia ich depresie
- problémy môžu riešiť agresívne
- dysgrafia nezávisí od intelektuálnej úrovne, touto poruchou môžu trpieť aj nadpriemerné nadané deti.

Ťažkosti, ktoré má dieťa s dysgrafiou pri písaní:

- zamieňajú si tvarovo podobné písmená (o za a, b za l)
- zamieňajú si zvukovo podobné písmená (t za v, g za k)
- prehadzujú písmena alebo slabiky v slovách
- pridávajú iné písmená do slov
- nedodržiavajú diakritiku (bodky, čiarky, dĺžne)
- často píšu foneticky (píšu, ako počujú)
- nedokážu udržať písmenká na riadku
- pero alebo ceruzu držia kŕčovito

ZÁKLADNÁ ŠKOLA

Klačno 4/2201, 034 01 Ružomberok

Dyslexia – neschopnosť naučiť sa čítať

Dieťa s dyslexiou zlyháva v čítaní, a to aj napriek podpore a pomoci zo strany rodičov a učiteľov. Pritom v ostatných predmetoch nemusí mať výraznejšie problémy. Dyslexia môže byť často kombinovaná s vysokou inteligenciou, kreatívnym myslením a umeleckým talentom, ktorý prekračuje bežný priemer. Preto je dôležité venovať týmto deťom pozornosť ako ľuďom so špeciálnymi potrebami, aby mali príležitosť a možnosť rozvinúť svoje schopnosti, inteligenciu a talent. Dyslexia sa ako porucha učenia prejavuje už v prvých ročníkoch školskej dochádzky.

Deti s dyslexiou:

- sú impulzívne
- ťažko udržiavajú pozornosť, preto sa dopúšťajú mnohých chýb
- čítajú pomalšie a nezrozumiteľne
- aj vo vyšších ročníkoch sa doslova trápia s čítaním a písaním a stáva sa, že vďaka tomu opakujú ročník
- majú často pocity menejcennosti a narušené sebavedomie
- v kritických prípadoch ich považujú za nenormálne a učitelia ich navrhujú do osobitnej školy
- často prenášajú chyby, ktoré robia pri čítaní, aj na písanie

Ako zistiť, že dieťa má dyslexiu?

- zamieňa si poradie písmen a čísiel, potrebuje si pri počítaní pomáhať prstami, trvá mu to dlhšie ako jeho rovesníkom
- môže byť nemotorné
- pri čítaní textu vynecháva písmená v slovách alebo aj celé slová
- robí chyby pri čítaní akoby z nedbanlivosti
- nerado číta nahlas
- nechápe prečítaný text, nevie ho správne interpretovať a porozprávať vlastnými slovami
- má problém s opisovaním

Dyskalkúlia – porucha matematických schopností aj myslenia

Dieťa s dyskalkúliou nechápe matematické pojmy, predstavy, pravidlá a formulácie, podstatu odčítania, sčítania, násobenia a delenia. Má nedostatočné matematické myslenie a predstavivosť. Ťažkosti s čítaním ani písaním nemá. Problém nastane vtedy, keď sa v texte objaví matematická symbolika. Podozrenie na dyskalkúliu sa môže objaviť až vo vyšších ročníkoch. Dyskalkúlické dieťa si vie dobre zapamätať tlačený text, zaujíma sa o vedu, pokiaľ si nevyžaduje matematické myslenie, môže vynikať vo výtvarnom umení.

Dieťa s dyskalkúliou:

- má problémy aj v čítaní z nôt, hudobný zápis je podobnou záhadou ako matematické pojmy
- má problém udržať rytmus a pamätať si následnosť krokov, napríklad v tanci
- má problémy s priestorovou a pravo-ľavou orientáciou
- niekedy sa nevie zorientovať v zemepisných umiestneniach krajín, v mapách, vo svetových stranách či v rozmiestneniach ulíc
- má ťažkosti s pochopením vyjadrenia času na ciferníku hodín a s časovou orientáciou vôbec

ZÁKLADNÁ ŠKOLA

Klačno 4/2201, 034 01 Ružomberok

- môže byť nevyrovnané
- môže mať problém s plánovaním ekonomických súvislostí
- dospelí dyskalkúlici majú problém s akýmkoľvek plánovaním vlastného rozpočtu, šetrením, úverom, skrátka všetkým, čo sa týka sveta peňazí
- nechápe pravidlá športových hier

Deti s poruchami učenia trpia

Mgr. Klaudia Trojanová, klinický psychológ, Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie

Deti s poruchami učenia veľmi často potichu trpia, mávajú často veľmi nízke sebavedomie, niekedy môžu byť agresívne, majú problémy v kolektíve, bývajú nepozorné. Ich náprava v bežných podmienkach školy sa dá zvládnuť iba veľmi ťažko. Na to, aby bol správne zvolený pedagogický postup pri vzdelávaní, treba poruchu včas odhaliť. Dôležitá je spolupráca so psychológom, ktorý vydá dieťaťu hodnotenie. Na jeho základe bude škola aj samotný rodič vedieť s dieťaťom ďalej správne pracovať. Dôležité je rozprávať sa s dieťaťom o jeho problémoch a ťažkostiach, pomôcť mu uvedomiť si ich, naučiť dieťa vyrovnávať sa s danými problémami. Preto je tiež dôležité naučiť dieťa vážiť si samo seba, svoje kvality, aby sa nepodceňovalo a poznalo svoje klady a hodnoty. Náprava u týchto detí je postupná a dlhotrvajúca nielen pod vedením skúseného odborníka – psychológa, ale i pri nesmiernej trpezlivosti rodičov a učiteľov. Samozrejme, zárukou úspechu musí byť i vnútorne pozitívne motivované dieťa. Čím skôr sa porucha zistí a začne sa intenzívne pracovať na jej odstránení, tým je väčšia pravdepodobnosť, že dieťa bude menej podliehať stresovým situáciám a dokáže svoje nedostatky lepšie zvládať.

Povzbudte svoje dieťa!

1. vyzdvihnite jeho nadanie alebo veci, ktoré zvládne samo
2. poukážte aj na to, v čom má dieťa nedostatky a vysvetlite mu, čím to je a ako postupovať ďalej
3. rozhovor s dieťaťom je veľmi dôležitý, dieťa má pocit, že je oňho záujem
4. učiteľ by mal aktívne spolupracovať s rodičmi dieťaťa a pedagogicko– psychologickými centrami
5. nikdy sa nehnevajte na dieťa, že je nešikovné, samo má veľké problémy vyrovnávať sa so svojou poruchou a zapojiť sa do kolektívu detí tak, aby sa mu nevysmievali
6. hovorte s dieťaťom o jeho probléme, aby svoje pocity v sebe nedusilo, aby o svojej poruche vedelo čo možno najviac a nehanbilo sa za ňu
7. každé dieťa sa môže naučiť, len treba nájsť vhodný spôsob

Nezabudnite!

- dôležité je dieťa pozitívne motivovať
- budujte jeho sebadôveru, vieru v seba samého
- podporujete jeho schopnosti
- nezaťažujte ho nečakanými úlohami, pretože je tým dieťa vystavené zbytočnému stresu
- hodnotte dieťa čo najpozitívnejšie